

**Міністерство охорони здоров'я України
Харківський національний медичний університет
Кафедра філософії та суспільних наук**

**Екзистенційні виміри життя: філософія, медицина,
духовність.**

До 80-річчя Алли Петрівни Алексеєнко (1946–2021)

***Матеріали
міждисциплінарної науково-практичної конференції з
міжнародною участю, м. Харків, 20 березня 2026 р.***

Харків 2026

MEMORY AS AN EXTENSION OF LIFE: A PHILOSOPHICAL AND PSYCHOLOGICAL PERSPECTIVE

Nekrasova Natalia Oleksandrivna, Doctor of Medical Sciences, Professor, Head of the Department of Neurology with a Course in Neurosurgery (Kharkiv National Medical University, Kharkiv, Ukraine)

12.00 – 12.10

ФІЛОСОФІЯ СЕРЦЯ ЯК ОСНОВА ДУХОВНОСТІ: ВІД Г. С. СКОВОРОДИ ДО А. П. АЛЕКСЕЄНКО

Толстов Іван Вікторович, кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософії та соціології Українського державного університету залізничного транспорту (м. Харків, Україна)

THE PHILOSOPHY OF THE HEART AS THE FOUNDATION OF SPIRITUALITY: FROM G. S. SKOVORODA TO A. P. ALEKSEYENKO

Tolstov Ivan Viktorovych, Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor, Department of Philosophy and Sociology, Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv, Ukraine)

12.10 – 12.20

ДУХОВНІСТЬ У КОНТЕКСТІ ТЕХНОЛОГІЗОВАНОГО СВІТУ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ ВИМІР

Утюж Ірина Геннадіївна, д. філос., н, проф., завідувачка кафедри суспільних дисциплін (Запорізький державний медико-фармацевтичний університет, Запоріжжя, Україна)

SPIRITUALITY IN A TECHNOLOGIZED WORLD: A SOCIAL-PHILOSOPHICAL PERSPECTIVE

Utyuzh Iryna Gennadiyevna, Doctor of Philosophy, Candidate of Philosophical Sciences, Professor, Head of the Department of Social Disciplines (Zaporizhzhya State Medical and Pharmaceutical University, Zaporizhzhia, Ukraine)

12.20 - 12.30

"ДУХОВНА МЕДИЦИНА" ЯК УНІВЕРСАЛІЯ КУЛЬТУРИ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ.

Голубович Інна Володимирівна, д.філос.н.,проф., зав.каф. філософії (Одеського національного університету імені І.І.Мечникова.Україна).

"SPIRITUAL MEDICINE" AS UNIVERSAL CULTURE: HISTORY AND PRESENT

Holubovich Inna Volodymyrivna, Doctor of Philosophy, Professor, Head of the Department of Philosophy (Odessa I.I. Mechnikov National University, Ukraine)

12.30 -12.40

АЛЛА ПЕТРІВНА АЛЕКСЕЄНКО (1946–2021) ТА ХАРКІВСЬКЕ МІСЬКЕ ТОВАРИСТВО «ФІЛОСОФСЬКА ОСВІТА»

Абашинік Володимир Олексійович, доктор філософії (Єнський університет імені Фрідріха Шіллера, ФРН), доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії та суспільних наук (Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна)

ALLA PETRIVNA ALEKSEENKO (1946–2021) AND KHARKIV'S "PHILOSOPHICAL EDUCATION" SOCIETY

переосмислити цінності сучасної культури та повернути увагу до внутрішнього світу людини.

У сучасному суспільстві часто домінує прагнення до зовнішнього успіху, матеріального добробуту та соціального статусу. Проте така орієнтація нерідко призводить до втрати духовної цілісності особистості. Кордоцентрична філософія Сковороди пропонує альтернативну модель людського існування, у якій головною цінністю є не зовнішній успіх, а внутрішня гармонія та духовна свобода. Кордоцентризм постає як важливе підґрунтя духовності, яке поєднує гносеологічний, етичний та антропологічний виміри людського буття. У світлі філософської спадщини А. П. Алексеєнко ця концепція набуває нового значення, оскільки дозволяє розглядати духовність як процес внутрішнього пробудження людини та її морального самотворення.

Отже, кордоцентрична традиція української філософії не лише має історико-філософське значення, але й виступає важливим джерелом духовних орієнтирів для сучасного суспільства. Вона наголошує на необхідності повернення до внутрішніх цінностей, розвитку моральної свідомості та утвердження духовної культури як основи гармонійного розвитку людини та суспільства.

Список використаних джерел

1. Алексеєнко А. П. Природа духовності: Монографія. Харків: Факт, 2004. 238 с.
2. Толстов І. В. Кордоцентризм в українській філософії: Г. С. Сковорода та П.Д. Юркевич : конспект лекції / І. В. Толстов. Харків: УкрДАЗТ, 2013. 22 с.

ДУХОВНІСТЬ У КОНТЕКСТІ ТЕХНОЛОГІЗОВАНОГО СВІТУ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ ВИМІР

Утюж Ірина Геннадіївна, докторка філософських наук, професорка, завідувачка кафедри суспільних дисциплін (Запорізький державний медико-фармацевтичний університет, м. Запоріжжя, Україна)

Сучасний технологічно-цифровий світ супроводжується глибокими антропологічними та соціально-філософськими зрушеннями і тому, проблема духовності набуває нової актуальності.

У цьому контексті актуальність міждисциплінарної науково-практичної конференції «Екзистенційні виміри життя», присвяченої 80-літтю вітчизняної науковиці Алли Петрівни Алексеєнко, є беззаперечною та своєчасною.

Проведення такого заходу зумовлене не лише потребою осмислення фундаментальних екзистенційних проблем сучасної людини, а й необхідністю

інтеграції наукового, філософського та практичного досвіду в умовах стрімких соціокультурних трансформацій, коли людина за М. Хайдегером просто вкинута в цей світ і «вкинутість» відкриває шлях до формування духовного виміру людини, коли ми відповідаємо на питання: «Хто я в цьому світі, який я не обираю?». Це веде до пошуку автентичності – життя не «як усі», а відповідно до власного покликання.

В такому науковому доробку працювала Алла Петрівна Алексеєнко, презентуючи соціально-філософський підхід, який постає як продуктивна методологічна основа осмислення духовності, що інтерпретується не як ізольований внутрішній стан, а як складний багатовимірний феномен, сформований у процесі взаємодії індивіда із соціальним середовищем.

У її працях духовність розкривається через призму культурних практик, моральних норм, символічних структур і комунікативних форм, які забезпечують включеність особистості у соціальний простір і водночас визначають горизонти її самореалізації.

Водночас дослідниця послідовно наголошує на індивідуальному вимірі духовності, підкреслюючи унікальність особистісного переживання та осмислення буття. Такий підхід дозволяє поєднати аналіз суспільних процесів із вивченням внутрішнього світу людини, її екзистенційного досвіду, що, у свою чергу, відкриває можливості для цілісного розуміння духовності як інтегративного феномена сучасного гуманітарного знання.

Сьогодні, духовність це характеристика унікальності людини, особистості. Бути унікальним у добу цифрової сингулярності – означає не просто відрізнятись, а зберегти внутрішню автономію і глибину, автентичність у сучасному світі, і це робить людину передбачуваною, людина здатна керувати своїм життям і світом в якому вона живе. І тоді ніякі алгоритмічні простори не знищують реальний світ людини.

Отже, конференція створює простір для міждисциплінарного діалогу, сприяє переосмисленню ролі людини в сучасному світі, актуалізує питання духовності, ідентичності та ціннісних орієнтацій. Водночас вона виступає важливою платформою для вшанування наукової спадщини Алли Петрівни Алексеєнко, підкреслюючи її внесок у розвиток вітчизняної науки та формування гуманістичних орієнтирів сучасного наукового дискурсу.